

מבחן במבוא למשפט עברי תשע"ג מועד ב – פרופ' יובל סיני

משפטים, שנה א'

15.8.13

הערות כלליות:

חומר סגור- אין להכניס כל חומר עזר.

זמן המבחן – שעתיים וחצי.

יש הגבלה של עמודים, וכל חריגה לא תיבדק.

שאלה מס' 1 (30% עד עמוד וחצי):

- א. בפסק דין אגיאפוליס נשען בית המשפט העליון על המשפט העברי בבואו לתמוך באפשרות לפסוק במסגרת הליך פסק דין בדרך פשרה (על-פי סעי' 79א) פשרה בינרית [=100% לבעל דין אחד ו-0 לשני]. תארו את האופן שבו הסתייע בית המשפט במקורות המשפט העברי בבואו לפרש את סעיף 79א והציגו את הקשיים העולים מההשוואה בין המקורות העבריים לבין סעיף 79א הישראלי (15%)
- ב. בתשובתו מסביר הרב קוק את הדרך שבה צריכים הדיינים להפעיל שיקול דעת ולפסוק כאשר הצדדים הסמיכו אותם לפסוק "בין לדין בין לפשרה". פרטו את המתווה שמציג הרב קוק (הן ביחס לשיקול הדעת והן ביחס לפסק הסופי) ותארו באילו מקרים לפי דעתו ניתן לסטות מן הדין אל עבר הפשרה (15%)

שאלה מס' 2 (35% עד עמוד וחצי):

חכמי ישראל התמודדו בדרכים שונות עם מקרים של דין מרומה.

- א. מהן העמדות השונות שהוצגו בספרות התלמודית (בבלי וארץ ישראל) ובספרות ימי הביניים (אשכנז ספרד וכו') ביחס להתמודדות עם דין מרומה? ומהו הרקע ההיסטורי העשוי להסביר את הבדלי העמדות הללו? (15%)
- ב. מהי עמדתו של הרא"ש בעניין התמודדות עם דין מרומה? האם הוא סטה ממסורת רבותיו חכמי אשכנז? מה עשוי להיות ההסבר ההיסטורי לעמדתו? (15%)
- ג. באיזה מקרה קבע הרא"ש שמותר לפסוק פשרה כפזיה וכיצד הוא מסביר זאת לאור שיטתו המיוחדת? (5%)

שאלה מס' 3 (35% עד עמוד וחצי):

- א. המשפט העברי מתאפיין בפלורליזם משפטי וברב-תרבותיות. מה ההבדל בין שלושת הקודקסים המרכזיים של המשפט העברי, משנה תורה לרמב"ם, ארבעה טורים ושולחן ערוך, מבחינת המתודה הפסיקתית שלהם בהתייחס לפלורליזם משפטי ולרב תרבותיות. וכיצד הדבר מסביר מדוע השולחן ערוך (ולא שני החיבורים האחרים) הוא זה שהתקבל על כל עם ישראל כספר הלכה מחייב (20%)
- ב. עמדו על לפחות שני מודלים שונים המציגים את מקומו של המשפט העברי במשפט המדינה. מה החסרונות של כל אחד מהמודלים (15%).

